та сформувати працюючий інструмент притягнення вищого військово-політичного керівництва держави-агресора до міжнародної кримінальної відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Independent Expert Panel for the Legal Definition of Ecocide. Draft Legal Definition of Ecocide. *Stop Ecocide Foundation*. 2021. URL:https://www.stopecocide.earth/legal-definition (date of access: 11.10.2026).
2. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199 (дата звернення: 11.10.2026).
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14 (дата звернення: 11.10.2026).
4. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17.07.1998 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588 (дата звернення: 11.10.2026).

УДК 341.231.14:341.645.2(477)

КРИВЕНДА Д.В., магістрант
Науковий керівник – **ЛИННИК Т.В.,** канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ГАРАНТУВАННЯ УКРАЇНОЮ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ ЗПРАВ ЛЮДИНИ: КОЛІЗІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Досліджено теоретико практичні проблеми гарантування Україною виконання рішень Європейського суду з прав людини. Проаналізовано колізії між міжнародними зобов'язаннями та національним законодавством, а також запропоновано шляхи оптимізації правозастосовної практики.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, Конвенція про захист прав людини, виконання рішень, колізійне право, справедлива сатисфакція, заходи загального характеру.

Забезпечення належного та своєчасного виконання рішень Європейського суду з прав людини (далі ЄСПЛ,) виступає наріжним каменем дотримання принципу верховенства права та фундаментальним обов'язком кожної держави - учасниці Ради Європи. «Після ратифікації Україною у 1997 році Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі – Конвенція) вітчизняна правова система зазнала суттєвих трансформацій» [0,с. 45]. Разом з тим проведення дослідження в сфері колізійного права свідчить, що механізм гарантування виконання рішень ЄСПЛ в Україні досі зіштовхується із системними нормативно-правовими та інституційними суперечностями.

Юридична основа обов'язковості рішень ЄСПЛ закріплена у статті 46 Конвенції, згідно з якою «Високі Договірні Сторони зобов'язуються виконати остаточні рішення Суду в будь-яких справах, у яких вони є сторонами» [2]. «На національному рівні нормативною гарантією виступає Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року № 3477-IV, стаття 17 якого визначає Конвенцію та практику ЄСПЛ джерелом права в Україні»[3].

Аналіз правозастосовної практики дозволяє виокремити три ключові рівні колізійних вузлів при виконанні рішень Суду в Україні: бюджетно-правовий, процесуально-правовий та інституційно-правовий.

Перший рівень стосується бюджетно-правової сфери та виплати справедливої сатисфакції. Виплата грошової компенсації регулюється ст. 7–9 Закону № 3477-IV та має здійснюватися протягом трьох місяців з моменту набуття рішенням статусу остаточного. Проте в умовах дефіциту державного бюджету виникає конфлікт між вимогами ст. 41 Конвенції та нормотворчими обмеженнями Бюджетного кодексу України щодо безакцептного списання коштів. На практиці ця колізія вирішується шляхом застосування принципу пріоритету міжнародно-правових норм, закріпленого у ст. 19 Закону України «Про

міжнародні договорами України», відповідно до якого «норми Конвенції мають беззаперечний пріоритет над національним законодавством» [4, с. 112].

Другий рівень становить процесуально-правова сфера, пов'язана із забезпеченням заходів індивідуального характеру (*restitutio in integrum*). Згідно зі ст. 10 Закону № 3477-IV, основними формами таких заходів є відновлення попереднього юридичного стану та перегляд судових рішень національними судами. Попри те, що всі процесуальні кодекси України передбачають встановлення ЄСПЛ порушення як підставу для перегляду рішень у зв'язку з виключними обставинами, виникає суттєва неузгодженість строків звернення та порядку перегляду. Зазначена колізія потребує розширення юрисдикції Великої Палати Верховного Суду та чіткого законодавчого узгодження норм ЦПК, ГПК, КАС та КПК України.

Найбільш складним є третій рівень — інституційно-правовий, який виникає під час вжиття заходів загального характеру (ст. 13 Закону № 3477-IV), спрямованих на усунення системних і структурних проблем у правовій системі. «Проблема системного невиконання рішень національних судів, детально висвітлена у пілотному рішенні «Іванов проти України» та надалі в ухвалі «Бурмич та інші проти України», продемонструвала наявність суперечності між обов'язковістю заходів загального характеру та повільним темпом законотворчої діяльності» [5, с. 88]. Для подолання цієї проблеми необхідне створення спеціального моніторингового комітету Верховної Ради України.

Забезпечення принципу пропорційності та легітимності втручання в фундаментальні права вимагає від українського законодавця усунення прогалин у процесі адаптації національних норм до прецедентної практики ЄСПЛ.

Отже, слід зазначити, що гарантування Україною рішень ЄСПЛ вимагає комплексного вирішення колізійних питань. Ключовими напрямами удосконалення є: розробка чіткого законодавчого алгоритму автоматичного внесення змін до національних нормативно-правових актів у разі констатації ЄСПЛ системного порушення; гармонізація Бюджетного кодексу України з вимогами ст. 46 Конвенції; запровадження постійно діючого парламентського контролю за станом виконання рішень Суду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анцелевич Г. О. Міжнародне право та національне законодавство: проблеми співвідношення та колізій. *Право України*. 2021. № 4. С. 43–58.

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листоп. 1950 р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. Ст. 270.

3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лют. 2006 р. № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.

4. Про міжнародні договорами України: Закон України від 29 лип. 2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.

5. Шевчук М.В. Практика Європейського суду з прав людини як джерело кримінального процесуального права України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2022. 240 с.

УДК 341.231.14:341.22:339.9

КРИВЕНДА Д.В., магістрант
Науковий керівник – **МАЛИШКО І.В.,** старший викладач
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ КОНФІСКАЦІЇ СУВЕРЕННИХ АКТИВІВ ЗА МІЖНАРОДНИМ ЕКОНОМІЧНИМ ПРАВОМ: МІЖ ІМУНІТЕТОМ ДЕРЖАВИ ТА КОНТРЗАХОДАМИ

У тезах проаналізовано наукові підходи до конфіскації суверенних активів РФ у контексті міжнародного економічного права. Досліджено колізію між інститутом державного імунітету та механізмом контрзаходів, запропоновано шляхи вдосконалення правових підстав для залучення репарацій.

Ключові слова: суверенні активи, державний імунітет, контрзаходи, заморожування активів, репараційні механізми, міжнародне економічне право.